

2006.03.13 – INSTRUKCJA W SPRAWIE AKTU FORMALNEGO WYSTĄPIENIA Z KOŚCIOŁA

PAPIESKA RADA ds. TEKSTÓW PRAWNYCH

Od dłuższego czasu liczni Biskupi, Wikariusze sądowi i inne osoby działające na obszarze Prawa Kanonicznego, przedstawiali Papieskiej Radzie wątpliwości i prośby o wyjaśnienia w związku z tak zwanym **actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica**, o którym mówią kanony 1086 § 1, 1117 i 1124 Kodeksu Prawa Kanonicznego. Chodzi bowiem o pojęcie w prawodawstwie kanonicznym nowe i różne od innych sposobów bardziej

„wirtualnych” (to znaczy opartych na zachowaniach) „notorycznego” czy prościej „publicznego” odejścia od wiary (por. kanony 171 § 1, 4°; 194 § 1, 2°, 316 § 1; 694 § I; 1°; 1071 § 1, 4° oraz § 2), w których ochrzczeni w Kościele katolickim czy też do niego przyjęci podlegają ustawom czysto kościelnym (por. kanon 11). Problem został uważnie zbadany przez kompetentne Dykasterie Stolicy Apostolskiej dla sprecyzowania przede wszystkim treści teologiczno-doktrynalnych takiego **actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica**, a następnie wymogów czy też formalności prawnych niezbędnych do tego, by stał się prawdziwym „formalnym aktem” odstąpienia.

Po uzyskaniu, gdy chodzi o pierwszy aspekt, decyzji Kongregacji Doktryny Wiary i po zbadaniu całego zagadnienia w trakcie posiedzenia Sesji Plenarnej Papieskiej Rady Tekstów Prawnych, Rada komunikuje najdostojniejszym Przewodniczącym Konferencji Episkopatów co następuje:

1. Odlączenie się od Kościoła katolickiego, aby mogło być uznane za prawdziwy **actus formalis defectionis ab Ecclesia**, także w przypadku wyjątków przewidzianych we wcześniej przywołanych kanonach, musi urzeczywistnić się poprzez:
  - wewnętrzną decyzję odstąpienia od Kościoła katolickiego;
  - wykonanie i zewnętrzną manifestację tej decyzji;
  - przyjęcie do wiadomości tej decyzji przez kompetentną władzę kościelną.
2. Treścią aktu woli powinno być zerwanie tych więzi wspólnoty – wiary, sakramentów, władzy pasterskiej – które pozwalają wiernym otrzymywać życie łaski w Kościele. Oznacza to, że taki akt formalny odstąpienia nie ma wyłącznie charakteru prawno-administracyjnego (wypisanie się z Kościoła w sensie metrykalnym, z idącymi za tym konsekwencjami cywilnoprawnymi), lecz staje się prawdziwym oddzieleniem od konstytutywnych elementów życia Kościoła: zakłada więc akt apostazji, herezji lub schizmy.
3. Prawno-administracyjny akt opuszczenia Kościoła sam z siebie nie może stanowić formalnego aktu odlączenia się w sensie zakładanym przez KPK, gdyż może mu towarzyszyć wola trwania we wspólnocie wiary. Z drugiej strony herezja formalna ani (tym bardziej) materialna, schizma i apostazja same nie stanowią formalnego aktu odstąpienia, o ile nie zostaną zewnętrznie urzeczywistnione i jeśli nie zostaną w

wymagany sposób ujawnione władzy kościelnej.

4. Poza tym, musi chodzić o ważny akt prawny, dokonany przez prawnie zdolną do tego osobę i zgodnie z regulującymi go normami kanonicznymi (por. kanony 124-126). Akt taki musi zostać dokonany w sposób osobisty, świadomy i wolny.
5. Wymaga się, poza tym, aby akt został ujawniony przez zainteresowanego w formie pisemnej kompetentnej władzy Kościoła katolickiego: własnemu Ordynariuszowi lub proboszczowi, który jedynie jest kompetentny by stwierdzić czy zaistniał akt woli o treści wyrażonej w p. 2. W konsekwencji jedynie zbieżność tych dwóch elementów
  - profilu teologicznego aktu wewnętrznego oraz jego manifestacji w sposób powyżej zdefiniowany – stanowi **actus formalis defectionis ab Ecclesia catholica**, pociągający za sobą odpowiednie sankcje kanoniczne (por. kanon 1364, § 1).
6. W tych przypadkach kompetentna władza kościelna winna zadbać, aby w księdze ochrzczonych (por. kanon 535, § 2) została umieszczona adnotacja wyraźnie mówiąca o zaistnieniu „**defectio ab Ecclesia catholica actu formali**”.
7. Pozostaje jednakowoż jasnym, że sakramentalna więź przynależności do Ciała Chrystusa, którym jest Kościół, zważywszy charakter sakramentalny chrztu, jest trwałą więzią ontologiczną i nie zostaje umniejszona z powodu jakiegokolwiek aktu lub faktu odstąpienia. W przekonaniu, że Wasz Episkopat, świadom zbawczego wymiaru wspólnoty kościelnej, dobrze zrozumie powody duszpasterskie sformułowania tych norm, korzystam z okazji by zapewnić o swoim braterskim szacunku.

Julian Kard. Herranz Przewodniczący PRTP

Zarządzenie: Zgodnie z dotychczasową praktyką, sprawy omawiane w powyższym dokumencie, należy załatwiać w ścisłej współpracy i za zgodą Kancelarii Kurii Diecezjalnej.

Płock, dnia 10 maja 2006 r. Ks. Kazimierz Ziółkowski Wikariusz Generalny
Watykan, 13 marca 2006 r.